

העם

יורה רותחת

שטף מאורעות פנימיים מפעורים, הסיח את הדעת מהעיונות המצפה מאחרי הדלת

בגורליות של טרגדיה יוונית נעו מחוגי השעון המדיני לעבר העיונות הבתלי נמנע עם ארצות-הברית. ערב נסיעתו של ראש הממשלה מנחם בגין לפגישתו הראשונה עם נשיא ארצות-הברית ג'ימי קארטר, ניסו שני הצדדים למתן את הצהרותיהם הפומביות. להעמיד פנים כאילו הפער בין עמדותיהם ביועם לפתרון בעיות האזור, אינו אלא מחלוקת בין ידידים. אולם אפיי לו גינוני-הנימוס הדפלומטים המצופצו תים ביותר לא היה בהם כדי לחפות על ההתדרדרות הצפויה עד להתנגשות חזית.

רק הקצב המטורף של המאורעות בתוך המדינה היה בו כדי להסיח את דעת העם מאידיו של מארס, אל המילחמה.

תוך שבוע אחד הוצפה המדינה בשטף של אירועים מסעירים, שכל אחד מהם ששלעצמו היה בו כדי לשמש גושא ל- וויכוח ציבורי לוהט במשך שבועות ארוך כים. תחילה רגשה המדינה סביב שערוריית מכירת טפסי בחינות-הבגרות. בעקבות גילוייו הדרמאטיים של איש הפנתר רים השחורים, ח"כ צ'רלי ביטון, על שוק שחור בטפסי בחינות-הבגרות שהחלו להי- ערך השבוע, הסתבר כי השחיתות חדרה עמוק גם אל שרשי מערכת-החינוך. גילוייו של ביטון עוררו מחדש את ה- וויכוח הרדום על התועלת שבשיטת בחי- נות-הבגרות כאמצעי להערכת הישגיו ו- כישוריו של בוגר בית-הספר התיכון. אר- לם בטרם ניתן היה לפתח ויכוח זה לעור-

קהל ביציע הבורסה רווח מהיר

תם בכביש שאינו תואם את התפתחות ה- תחבורה. למזלה של התחבורה הורחב כביש חי- פה, ובמקומו אף נבנתה אוטוסטרדה. אבל בבורסה לגירות-ערך בתל-אביב, לא השר תגה דבר. הבורסה חיה ופועלת כיום בדיוק כפי שפעלה כאשר הוקמה לפני כעשרים שנה. האולם צר מהכיל את הבאים. ביציע הקטן יושב הקהל כמו בגן-חיות. שיטת המיסחר מיושנת, שכמותה נהוגה אולי במדינות מפותחות באפריקה. הבורסה כמה כצינור צר ורקוב שדרכו מנסים להזרים כמויות-מים אדירות שאינו מסוגל להכיל. מדויפסם פורצים המים בעד חור ה- נבעה בצינור הרקוב, ואז פשוט מפסיקים את הרימה. איש אינו מעלה בדעתו כי נתון צינור חדש, שהיה רחב דיו לתרי עול המים, ואם מישוה אכן רוצה בכך, בעלי הצינור לא יניחו לעשות זאת, מ- חשש לאיבוד שליטתם בו וברווחים ה- נובעים מן המים המועטים הזורמים בו.

40 מיליון בשנה. רק לפני שנים אחדות היה בבורסה חג כאשר היקף ה- מיסחר עלה על מיליון לירות. כאשר קרה הדבר בשנים 1967-1963. ראו בכך הכל את ההישג הגדול של המשק. שלושה עי- תונים יומיים כלכליים קמו כדי לספק את דרישות המשקיעים לחדשות הבורסה, ו- הכל בגלל מחור עיסקות שלא עבר את מיליון הלירות ליום. עתה מגיע המחזור לפיימאה זיותר מכך, וגם אם מקטינים את שיעורו בהתאם לירידת ערך הכסף, סביר יהיה לומר כי היקף העיסקות בבור- סה גדל לפחות פי-חמישים.

הסיבה העיקרית לזרימת הכסף לבורסה היא, כמובן, הפטור ממס-הכנסה על ריווחי- הון מעסיקי-מניות. לאנשים המבקשים ל- הציג מקור חוקי לרווחים, אין קל מאשר לעשות זאת באמצעות הבורסה - זאת, כמובן, כאשר מרווחים. קבלן ידוע היה בונה מדי שנה כ-20 בתים פרטיים. הוא עשה במשך עשר שנות עבודה כשיבעה מיליוני לירות רווח נקי. לפני שנה החל משחק בבורסה. הוא עשה בתוך השנה האחת ארבעים מיליון לירות בנקל.

שחקן ידוע החל משקיע בבורסה לפני שנתים, בכמה מאות אלפי לירות. הוא הגיע כיום לתיק של ארבעה מיליוני ל- רות. הוא לא היה עושה כסף כזה גם ב- חמשי-מאות שנות הופעה על הבמה, והכל נקי ופטור ממס.

המשקיע הקטן. האומנם פטור ממס? למעשה אין הדבר כך, אך שילטונות מס- ההכנסה עוצמים את עיניהם. תקנות המס קובעות, כי ריווחי-ההון בבורסה יהיו פטור רים אם הם רווחים חד-פעמיים ואינם רווח הנובע מעיסוקו של המרווח. ברור כי מי שקונה ומוכר מניות כשיטתיות צריך ל- שלם מס-הכנסה רגיל על רווחיו, ואינו זכאי לפטור: כשם שמס-הכנסה דורש ממי שקונה ומוכר מיגרשים יותר מפעם או פעמיים בחייו, לשלם מס-הכנסה על העסקות ואינו רואה בו אורח תמים ש- במקרה עשה כסף ועיסוקו העיקרי שר- נה. אילו היו שילטונות מס-הכנסה מפעי- לים את החוק כפי שצריך, היו גובים מאות מיליוני לירות מיסים על כל העס- קות שנעשו. אין קל מגבייה כזו: כל המכירות והקניות רשומות בבקבים, ואצל סוחריה-המניות, מעבירים במחשב את כל העסקות, ומחייבים במס כל מי שקנה (המשך בעמ' 28)

עוד לפני שנפתרה תעלומת מותה של זהבה טוויר התלקחה מילחמת דת בבני-ברק סביב מעשה של כפייה דתית שגרם למותו של צעיר רמת-גני (ראה עמודים 25-24).

הגיוונים משחררים קיטור. כל אחת מפרשות אלה היתה יכולה להעסיק, במדינה נורמלית אחרת, את כותרות ה- עתונים ימים רבים. בישראל היה משך חייה קצר, לפני שסערה לאומית אחרת התייצבה במקד הויכוח הציבורי. המדי- נה כולה דמתה לירח רותחת. היצרים התלהטו וכמעט בכל נושא ניתן היה ל- הבחין במחנות מוגדרים המתנגשים שוב ושוב, בכל פעם בחזית אחרת.

לכאורה לא היה קשר בין המאורעות המסעירים השונים. אפשר היה לטעון כי רק המקרה העיור הוא שזימן אותם ב- שבוע אחד. אולם ייתכן כי עצם הדינא-

בריקר לוינקוב וקקוחות תחליף לבנים

מיקה של המאורעות היה בה כדי להעיד על תופעה סמויה עדיין. מתחת לפני השטח התחוללה רתיחה פנימית. הפרשיות החברתיות השונות לא היו אלא גיזורים ששיחררו מעט את הקיר טור הלוהט. האם היה בהם להעיד על התפרצות גדולה של לבה העומדת ל- התרחש?

המשק

רווחים אסורים

הבורסה מנוהלת בשיטות פרימיטיביות, הכנסים עושים בה כבתוך שדהם - זמתפלדים שקא יבוא השינוי החיוני מה היה קורה אילו כביש חיפה - תל- אביב היה כיום צר כפי שהיה לפני של- שים שנה? נקל לתאר את פקקי-התנועה, השיבושים והתאונות שהיו נגרמים בו מדי יום. את הפגנות-המחאה של רבבות בעלי- הרכב שהיו נאלצים למצוא נתיב למכוני-

בסכום של כ-100 אלף לירות. התלונות טענו כי מזכיר הוועד קיבל מן הקבלן מתנות יקרות כמו טייס-רקורדר, מכונת תפירה ועוד.

העיסקה הטיחה נוגעת לרכישת כבשים על-ידי הוועד במחיר של 500 לירות ה- אחת. אחריכך מכר המזכיר לעצמו 100 כבשים מן העדר במחיר של 300 לירות האחת.

תחילה ניסו רחמי וחבריו להתלונן ב- מישטרת אופקים. מפקד המיטרה, יעקב סמנה, העביר את התלונה. בלי בדיקה, לפרקליטות. זו החזירה אותה למיטרה ותבעה חקירה. המיטרה לא חקרה. רח- מי וחבריו ניסו למטה הארצי בירושלים, סיפרו את הדבר לראובן מינקובסקי, ראש מחלקת החקירות. זה החזיר למיטרת אופקים. כיוון שהיים בוקרי היה או מועמד לתפקיד המפקח, ביקש רחמי מיעקב סמנה להוזיר את תבורי שאם ימנע חקי- רח, הם יפנו לעיתונות. תבורי הזמין אליו חבר מושב אשכול, דניאל הייזק, הב- טיח לו כי אין לו כל עניין לעכב את החקירה. שוב עברו חודשים, ואין כל תזוזה בחקירה. אז גודע לרחמי כי תבורי עתיד לבקר בדרום, והוא תפסו לשיחה בשק"ם של באר-שבע.

היפלא כי חברי-מושב כרחמי מכריו כי איבד את אמונו במימי סר?

ארמון

ירושלים

ב יוני 1971 פירסם אהרון דולב ב- מעריב כתבה שגרמה לסערה. על ארמון-הפאר שבו גר חיים תבורי, או תת-ניצב וסגן מפקד המחוז הדרומי. לפי הכתבה, בעל הווילה היה הקבלן אפרים ברוני, והוא השכירה למיטרת ישראל עבור תבורי במחיר של 280 לירות לחודש. שהוא בערך 20% מהמחיר הריאלי של דמי-השכירות. תבורי טיים או את בניית ביתו בבאר-שבע. על המיגרש שקיבל מן העירייה בתנאי-הינם כדי שיגור בעיר-ה- דרום, החכירו במחיר גבוה ועבר לגור בארמון של ברוני בירושלים. היה זה חמש שנים לפני שקיבל ללא תשלום כל- שהוא מצידו - לפי שעה - את הווילה במושב מסלול. בעיקבות הפירסום הגיש או חברי-הכנסת אורי אבנרי שאילתה לשר- המיטרה. ניתנה לה תשובה המצדיקה את ההשכרה המזורה.

תשובתו של שרי-המיטרה, שדי- מה הוילה, היתה כי מזכיר בבית ישן המיועד להריסה, ומכאן מחיי- רן הנמוך. השר אישר כי במשך עשרה חודשים לא שילמו גם את דמי-השכירות המנוכחים, ורק ב- יוני 1971, כמועד חקירתו של דני- לב, מיהרו לשלם עבור עשרה חוד- שים בריעבד, ומייד פינה תבורי את הבית.

הנימוק העיקרי של השר להצדקת הפ- רשה, היות הבית מיועד להריסה. אינו נכון. ביקרתי בבית השבוע, היינו ש- שנים אחרי הודעת השר. הבית עדיין עומד על תילו. יפה ומרהיב, וגרה בו מישפחת ברוני.

אולם עובדה היא כי פרשת ההשכרה של הארמון עוררה באזרח מכובד השדות כי פרשה זו עומדת מאחרי חוסר הטיפות של המיטרה בתלונתו.

חנן דוידסון, מהנדס ראשי של מינהל מקרקעי ישראל, התלונן באוגוסט 1976 אצל מפקד הלשכה לתפקידים מיוחדים בירושלים כי ירו על בית שברשותו ככפר- סבא, באקדה אשר הורה בו נשאו ללא רישיון. דוידסון מסר בתלונתו כי מדובר באקדה מטיפוס הגה שמיספרו 1085935, שבעליו, ובעל הרישיון להחזקה, הוא אברהם ברוני. הצרה היא, מבחינתו של דוידסון, שבתקופה האמורה היה אברהם ברוני בקנדה, ולא היתה, איפוא, כל הצ- דקה לחקירתו.

לאחר שהמיטרה לא התייחסה לתלונתו, פתח דוידסון במצוד פרי- טי וגילה כי האקדה הוזה הוצע ל- מכירה בחנות "להב" בתל-אביב. הוא הודיע זאת למיטרה, ששוב סירבה לעשות משהו. דוידסון קנה את האקדה בעצמו, ומסרו למישי- טרה כדי להכריחה לחקור.

לדבריו אין זו התלונה היחידה נגד האחים ברוני שהמיטרה מסרבת לחקור. דוידסון אינו מוצא כל הצדקה לכך. הוא טוען שיש להתייחס אל האחים ברוני כאילו היו אזרחים רגילים - למרות יח- סיהם עם המיטרה.

יגאל רביב (כתבה רביעית בסדרה)